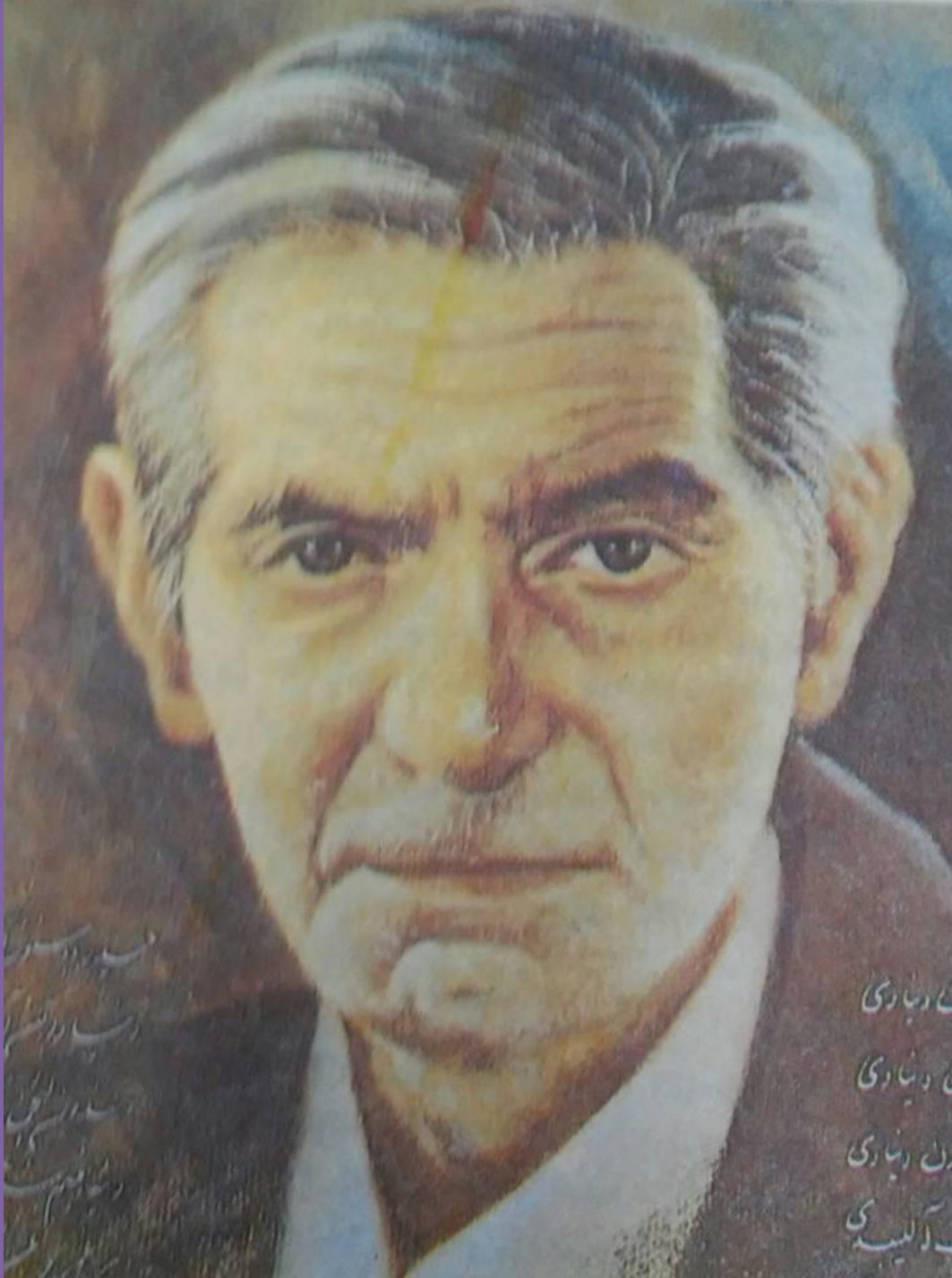

ƏDƏBİ KÖRPÜ

Aylıq Şeir Jurnalı

۲۰۱۷ payız sayı ۱.

Gəlmədin

Ədalət duman
Qara dağlı

Həftədən onbeşdən əlim üzüldü
Aylar da addadı ilə gəlmədin ,
Gündüz xəyalımda gecə yuxumda,
Vədələşdik gülə gülə gəlmədin.

Qarğ olma gözəlim eşvədə ,nazda,
Bu qədər güvənməz gülünə yaz da,
Sənsiz sızıldayan sədəfli sazda,
Ürəyim çevrildi telə gəlmədin,

Mən səni şəh bildim yarpağı gəzdim,
Ən incə gülüşü dodağı gəzdim,
İlk eşq hərarətli ocağı gəzdim,
Qarışdim torpağa ,külə gəlmədin.

ƏDALƏT bəndəyə bəndə deyildi,
Nə uyan hər felə fəndə deyildi.
Əzəldən heç günah məndə deyildi.
Onda da aldatdın belə gəlmədin.

BOĞULURAM**Günay nəriman həsənli**

**Aman Allah boğuluram,
Hər kəsə həyat verən, bu hava boğur məni.
Gündə min kəs boğulub,
Gündə min yol ölürəm.
Fani dünya qəsdinə analar doğur məni.
Saçımdan dəstə-dəstə
Yolub, kəndir hörürəm.
Salıram boğazıma
Ayaq yerdən üzülür, havada boğur məni.
Qəmim yaman çoxalıb,
Yığılıb üst-üstünə.
Toz basıb ürəyimi
Tozunu yumaq üçün buludlar yağır məni.
İçimdəki ocağın tüstüsü boğur məni.
Hər gün bir az boğulub, ölümə uçunuram.
Cəhənnəm yolundayam, yolumdan çağır məni.
Sevincin təstinə sal, bir azca yoğur məni.**

Gördüm

Milli Daşqın

Düşdüm min bəlayə cavan yaşımda,
Hər dərdin dəvasın səbirdə gördüm.
Nə dilim dəyişdi, nə qələm yolun,
Nələr cəfa çəkdim, cəbir də gördüm.

G ö r d ü m cahangirin əlləri qandı,
Günahsız cahana ürəyim y a n d ı.
Firon yer üzündə Allahı dandı,
Amma səcdədəymiş qəbirdə, gördüm.

Y a v ı n c ı olmadım gədaya, şükür!
Hayıma hay v e r ə n sədaya şükür.
Dostlarım çox oldu, X u d a y a şükür,
D a r g ü n d ə qeyrəti Cabirdə gördüm.

Ü z d ü ağır - ağır d ə r d ş a i r l ə r i,
Sındırdı poladdan s ə r t ş a i r l ə r i.
Daşqın, Cavid kimi m ə r d ş a i r l ə r i,
Sürgünə saldılar, S i b i r d ə gördüm.

Milli Daşqın

yar de mənə

səddiqə atlıpurun

gecəsi qəm dənizində buğulan yar de mənə
gündüzü tar gecəsindən tar olan yar de mənə
künlü qurbət ocaqında alışıb qovr eləyən
diləgi duyqusu ehsası sulan yar de mənə
bəxtini tüz bürüyən, taleyinə çən toxunan
künlünə qəm ızı həsrətlə dulan yar de mənə
gedirəm birdə soruşma haranın yolçusuyam
kərvanından qırılan, yolda qalan yar de mənə
adım eşq aləminə nazlı günəşdir ama sən
adıma qəm leçəyi kölgə salan yar de mənə

Arzi rüsəm

**Dərdə düşüb dərdi çalan dünyanın
Dərd üzünə pərdə salan dünyanın
Dərd yaradıb dərdə salan dünyanın
Betər olur ayrılığı ölümdən**

**Ölüm özü canından bezib gedir
Ölüm sözü qanından süzüb gedir
Ölüm əldən əlini üzüb gedir
Ayrı düşür sonaları gölümdən**

**İnsan yetir adamlığın hayına
Adam özü adam olur tayına.
Adam düşür insanların payına
Allah özü razı qalmır bölümdən**

Şahinə könüldən iki şeir

Min yol gedir bir yerə,
Bir gedir minə doğru.
Hamının yönü birdir,
Hərə bir yönə doğru.

Baxdım içimdə çoxdum,
Çıxdım çölümə, yoxdum.
Dünəndən bəri baxdım,
Sabahkı günə doğru...

Axtar, gəz, gör hardayam,
Gizləndə, aşkardayam.
Sən hardasan, ordayam,
Gəlmə, sən mənə doğru.

Gəlsənə, sənə danışam,
Bir qaragöz qız nağılı.
Gözlərindən axıb getsin,
Bir şıdırğı yaz nağılı.

Söyləyim, öyrən qədər
Şahididir gör nələrin –
Qara-qara gecələrin
Dümağ, bəmbəyaz nağılı.

Köksü üstə buludu var,
Köksü altda umudu var.
Birdən ölər, unudular,
Götür, qardaş, yaz nağılı.

məndən salam deyın gözəl təbrizə

Həbib sahir

şəfəqlərdə uçan axşam quşları
məndən salam deyın gözəl təbrizə
qatarilə gedən vətənə sarı
arxadaşlar bir baş vurunda bizə

açın mənim taxta sınıq qapımı
görün əziz anam yoldan gəldi mi ?
uşaqlarım görün unutmuş qəmi
yoxsa ölüm , aclıq verib diz dizə ?

buraxmayın evim nəmdən çürüsün
qoyun səba tozlarını süpürsün
qızıl gülün nuru onu bürüsün
toxunmayın bənövşəyə nərgizə

duman çöküb üfüqləri qarattı
məne qürbət bir cəhənnəm yaratdı
xəzan yeli baxcamızı sarattı
daha nələr deyim doslar mən sizə ?

sən alma atmadın...**leyli kəhalı**

sən alma atmadın
ona görə mən də gəlin çıxmadım !
küçənizdən qayıtdım.
axı demişdin
bir məktub yazıbsan mənə.
həyeri axtardım
mağara günlərimizdən
ta bu şəhərlərə qədər.
nə göyərçinlər gətirdi onu
nə postaçılar.
nə imeylimə düşdü
nə cib telfunuma...
ona görə mən də cavablamadım !
sonra
uşaq olub
nağıllara qüsdüm özümü
sel apardı saranı...
anam çırağı söndürdü mən də yatmadım
adımı leyliyə saraya verdim !
sunralar
anan səni doğdu
adını araz qüydü...
anam məni tanırdı !
ona görə and içdi
məni doğmadı...

əbbas islami (bariz)

qəzəl

**təng olur başıma təklik sarı, aləm gecələr
bir nəfər olmadı mənə ola həmdəm gecələr**

**eşqə biganə olanlar nəbilir kim nə çəkir
çəkməsin mən çəkni əhli cəhənnəm gecələr**

**bir mənəm ,bir bu qələm , birdə bu viranə könül
üçümüzdə gəlirik naleyə bahəm gecələr**

**kimsə bilməz ürəyim sirrini dünyadə mənim
yaz qələm durma ki sənsən mənə məhrəm gecələr**

**yaralı künlümə kündüz vurulan yarələrə
mehriban yar əli istər qoya mərhəm gecələr**

**nə verər gündüzü möhlət mənə hicran sətəmi
nə qoyar baş yerə bir ləhzə qoyam qəm gecələr**

**eşqinə sadıq olan cəhdilə himmət kəmərin
dərd o qəm çəkməyə bağlar belə möhkəm gecələr**

**məndə məcnun kimi zənciridə gurrəm özümü
ondaki zülfün olar güzdə mücəssəm gecələr**

**mən çəkən qəm yükünü bir gecə çərxin belinə
qoysalar, puştu fələk qəmdən olar xəm gecələr**

**pərdəli qoydu sözün "bariz"ə faş eyləmədi
sirrilər örtüyü bu qorxulu mübhəm gecələr**

**Qarabağ
Mühəmməd çalqın**

Qarabağı bir sağola satan kişi
Tovbə quslu qoydu hamamda
Qarabağı bir sağola satan kişi
Tapança alırdı sabıncılarda
Qarabağı bir sağola satan kişi
Özünü vurdu

İnanma!!!!
Onu,
Tarqovada gördüm
Birazca qabaq
Oturmuşdu nayt kulupda
Viski içirdi

Hər kəs bir şeyi sevir
Mühəmməd çalqın

Bəziləri....
Hamını demirəm haaa
Hamıdan biraz az
Məsələ
Atasından xəbərsizləri çıx
Çıx,özlərini bir sağola satanlarıda
batanlarla işim yox
Yatanlarıda çıx

Bəziləri vətəni sevir
Ama,
Bir nəfər var ki özünü sevir
Çox danışmağı sevir bir nəfərdə var
Bir nəfər,mavi rəngi çox sevir
Bir nəfərdə var ki,köhnə qol
saatlarına aşiqdir
Sepidiyə baxarsan,kuruşu sevir
İtini deyirəm həəəə
Polada baxarsan,pətəyi sevir
Atını deyirəm həəəə
Çalğına baxarsan,vətəni sevir
Vətəni deyirəm həəəə

İçini gəz

səxavət izzəti - əndəlib

dünya tək başa çəkmə,
qırmızı don geyəni.
gördün ağzını əymə,
yükünü haqq əyəni.

dünya bu nə ürəkdi,
dəmirdən , daşdan bərkdi,
döymək nəyə gərəkdı,
kor talehi döyəni.

nə mürsəldi nə məcaz,
bu sözü beyninə yaz:
«allah da bağışlamaz
sınıq qələbə dəyəni.

Ürəyi buğma kinlə,
təmiz sevgini dinlə,
utandır sevməginlə,
sənə söyüş söyəni.

nə göy patlat , nə yer əz,
sükütlə içini gəz,
min fəryad deyə bilməz,
bir lal süküt deyəni.

öksüz kelimeler

Şerife Ceferi

Ac bebeklerdiler kelimeler ,
Heresi bir ses tonuyla bağırırlar isteklerini,
Yaz diyorlar bizi,
Çiz diyorlar bizi,
Redif,kafiye ,mısra ve şiir yap haykırılarımızı diyorlar ,
Getir şiire nefeslerini ,
Üzerimizi ört ellerile ,
Gözlerini getir yüzelim diyorlar derinliğinde ,
Beynimi yiyorlar , bir dakika sessiz olduğumda ,
Gecelerim uykuya ,
Gündüzlerim huzura hasret ,
Bas bas bağrıyorlar ,
Bebekler gibidirlər kelimeler ,
Anlayamıyorlar ki ,öksüzlüğün ne olduğunu ,
Senin yüregini okşayamıyorlarsa -,
neden dizeyim ki isteklerini misraların uzunluğuna?!,
Şişirmişler yeterice baş -beyinimi, ama -
Onlar bebeklerim,
Kıyamıyorum ki onlarada ...

OLSUN

ibrahim ilyasli

Dünyaya kefə gəlmirik,
Bir az da göz yaşın olsun.
Qaşın altda gözün varsa,
Gözün üstə qaşın olsun.

Dilində haqq sözün varsa,
Söz deməyə üzün varsa,
Ürəyində közün varsa,
Ətəyində daşın olsun!

Bu din mənim dinim deyil,
Bu dön mənim donum deyil.
Bu ömür də mənim deyil,
Apar, halal xoşun olsun.

YAŞAYA BİLMİRƏM**NAMİQ ZAMAN**

**Yaşaya bilmirəm mən bu zamanda,
Sis-duman hər yanı bürüyür axı.
Atıb mənlüyini ayaqlar altda,
Nadan yıxdığını sürüyür axı.**

**Əlində əsirik dərdin, xiffətin,
Axırı görünmür zülmün-zillətin...
Sınımış qürurunu görüb millətin,
Ürəyim cızhacız əriyir axı.**

**Varlı, nökər tutub gəzir qucaqda,
Kasıb köz axtarır sönmüş ocaqda.
Haqlı, əzab çəkir küncdə-bucaqda,
Nahaqq ayaq tutub yeriyir axı.**

**Bu acı mətləbi bilənlər nə çox,
Bic-bic ağlayanlar, gülənlər nə çox...
Bir də ağlayana inanmaram, yox,
Ağlayan pul ilə kiriyir axı...**

**Hörmət də, izzət də vardadı, Allah,
Qeyrətli oğullar dardadı, Allah.
Bəs sənin insafın hardadı, Allah,
Namiq bu qəflətdə çürüyür axı!..**

MEVLÂNÂ'YA SESLENİŞ**İsmail ÖZMEL**

Mevlânâ, Mevlânâ anlat Mevlânâ
Seven gönüllere kanat Mevlânâ

Bir dost selâmıdır nolur kabul et
Ya feyzin ver ya sohbetə dahil et
Seven gönüllərə bir derman lütfet

Mevlânâ, Mevlânâ anlat Mevlânâ
Seven gönüllərə kanat Mevlânâ

Gönül sarhoşları geldi Konya'ya
Himmat et nasip ver tutsun bu maya
Semazenler çixsın dostu bulmaya

Mevlânâ, Mevlânâ anlat Mevlânâ
Seven gönüllərə kanat Mevlânâ

Dereler coşunca sığmaz kabına
Bir su gibi aktık geldik kapına
Kalpləri şevkinle sardı bu mânâ

Mevlânâ Mevlânâ yol aç Mevlânâ
Mahzun gönüllərə ilaç Mevlânâ

Deyiləm**Xatirə Fərəcli.**

darıxmağın daşın atdım
daha darıxan deyiləm
o ilan soyuqluğunu
sinəmə sıxan deyiləm.

tapınmışdım bir diləyə
kürüyüb verdim küləyə
bir dərdi də bu ürəyə
yükləyib yıxan deyiləm.

itirdiyini hələ sən
çətin anlaya biləsən
çix get, getməyə tələsən,
arxanca baxan deyiləm.

mənsizləmişəm
kərim məşrutəçi sönməz- tebriz

bir gövərçin kimi dənsizləmişəm
bülbüləm , yazda çəmənsizləmişəm

əskıdən şanlı , şərəfli elıdım
zaləmə qarşı amansız selıdım
zirvəsi çənli , dumanlı belıdım
ındı , müddətdiki , çənsizləmişəm

məndə ərdəmlı ərənlər yaşamış
səttara , babəkə tənler yaşamış
o qədər elcə bilənlər yaşamış
ındı mən ərsız , ərənsizləmişəm

dərdimin yox adı , ünvanı desəm
heyretə daldırar insanı , desəm
başqa bir sözlə bu mənəni desəm
öz diyarımda vətənsizləmişəm

dərd mənı yandırır , amma odu yox
odur , ağızımda həyatın dadı yox
demirəm dərdlər içimdə adı yox
deyirəm : mən belə mənsizləmişəm

ey mənım mənligim , imdadıma yet
bircə gəl , mənle qovuş , dadıma yet
mənı bas bağına , fəryadıma yet
bilmisənki , necə sənsizləmişəm

dilimi qaytarın mənə !
haşim tərhan - tehran

Qurbət eldə qəribsədim
elimi qaytarın mənə !
dərdlərim köz bağlayıb
selimi qaytarın mənə !

axtarıram həzin - həzin
itirdigim gülün ızın
dünyada hər nə var sizin
gülümü qaytarın mənə !

dil deyirəm... mənı anmır
səsləyirəm , o dayanmır
nəvələrim mənı qanmır
dilimi qaytarın mənə !

bax urmudan göy xəzrə
oxşar səni hər mənərə
bu azərdən o azərə
ılımı qaytarın mənə !

azəriyəm elim , varım
haray salır söz qatarım
süsüz qalib sunalarım
gölümü qaytarın mənə !

şair də var söz oynadan
günbəz üstə qüz oynadan
fəqət mənə gürz oynadan
əlımı qaytarın mənə !

dilim getsə qalar nəyim
necə bu dərdə bel əym
nəsimidən öyrəndiyim
təlimi qaytarın mənə !

Gəlmədin ki, gəlmədin!

Elməddin Mətləb

**Baxışlarım asılıb qalmışdı dan yerində,
Düşüncələr selində fikrim səfərə çıxdı.
Gecə də gecələdi gecələrin birində,
Səhərlərin birində səhər səhərə çıxdı,
- Gəlmədin ki, gəlmədin!**

**Məni özümdən alan gülüşünü, səsini,
Şirin xatirələrin selində axtarmışam.
Qara buludlar tutub ömrümün çevrəsini,
Səni ağ buludların belində axtarmışam,
- Gəlmədin ki, gəlmədin!**

**Sən gedəli ömrümə kədər kədərlə gəldi,
Qara yaylıq asılıb könlümün qapısından!
Nə gəldi səndən sonra böhtanla, şərlə gəldi,
Özümü də tapmıram adamlar arasında,
- Gəlmədin ki, gəlmədin!**

**Qeybəmi çəkilmisən, səsin yox, sorağın yox,
Ya Aya çevrilmisən, ya Günə çevrilmisən?
Ya da bir insan kimi qalmağa marağın yox,
Bəlkə çıxıb bu Yerin peykinə çevrilmisən?
- Gəlmədin ki, gəlmədin!**

**Yoxsa, zaman kimisən-gedirsən, dönüşün yox...
Hicrana necə qıydın, həsrətə necə qıydın?!
Bu hüsnü-camal ilə bu Yerlərlə işin yox,
Sən elə mələyydin, göydə yaşamalıydın,
- Gəlmədin ki, gəlmədin!**

SAMED VURGUN VE HALK DİLİ

Sevil MEHTİYEVA

XX. Yüzyılda Azərbaycan şiirinin ak saçlı kartalı Samed Vurgun gerçək anlamda halk şairi, halk sanatkârı idi. O aramızdan zamansız ayrılmasaydı "Azərbaycan" destanını yazacaktı. Şairin hayata keçmeyen eserlerinden farklı parçalar bugün elimizdedir

*El bilir ki sən mənimsən
Yurdum yuvam məskənim sən
Anam doğma vətənim sən
Ayrılarımı könül candan
Azərbaycan Azərbaycan!*

Buradaki açık görüş, açık ifade tarzı sebebiyle bu şiiri halk ezberlemiş, daha sonra da bu şiir Azərbaycan halkının milli marşına dönüşmüştür.

Milli cumhuriyetlerin en büyük yazar ve şairleri, Samed Vurgun şiirini bir örnek olarak görmüş, edebi zevki ondan öğrenmiş, ondan beslenmişlerdir. Samed Vurgun şiiri yüksek bilimsel, sosyal-felsefi içerikli kamil bir şiirdir. Fakat Vurgun'un şiirini yaşatan öncelikle bu şiirin dil malzemesinin yerliliği, milliliği, genel halk dili kaynaklarına ve folkloruna olan bağlılığıdır. Samed Vurgun'un eserlerindeki en büyük kahramanlar Azərbaycan ve doğadır. Milli cumhuriyetlerin en büyük yazar ve şairleri Samed Vurgun şiirini bir örnek olarak görmüş, ondan öğrenmiş, ondan beslenmişlerdir.

*Maral gəzər asta-asta
Enib gələr çeşmə üstə
Gözüm yolda, könlüm səsə
Deyin necə dözümlü dağlar*

Samed Vurgun şiiri mazmunca ne kadar yüksek, çok yönlü ve olumlu anlamda karmaşıkça, onun ifade formu da o kadar sade ve net ifadeleri içerir. Kısacası, onun şiir dili gerçək bir halk edebiyatı dili örneğidir. Onun şiirlerinin böyle yüksek düzeye çıkmasının birinci sebebi onun derin gölgeler ve köklerle Azərbaycan halk diline olan bağlılığıdır. Bu şiir çağdaş Azərbaycan edebi dilinin gelişmiş ve parlak, sahil bir örneğidir.

Samed Vurgun şiirinin her mısrası, her paragrafı bilinçli biçimde halk dilinden alınan öğelerle doludur. O, fikrini ifade edebilecek kelimelere bir dil bilimci inceliği ile yaklaşır ve bu sözlerin halk konuşmasında kullanılan şeklini seçip kullanır. Böylece şair, kelime üzerinde "seçmə-əvəz etmə" ameliyatı yaparak bu zamana kadar sadece halk dilinde kalmış olan kelimeleri şiirine dahil eder. Samed Vurgun'un edebi dilimizin zenginleşmesinde, temizlenmesinde, istikrara kavuşmasında ve gelişimindeki katkıları onun bu nitelikleriyle ilgilidir. Bir zamanlar Hatâi, Nesîmi, Fuzûli, Vâkıf, Ahundov gibi dahiler bu işin ilk temel taşını koymuşlar. Samed Vurgun şiirinde ise bu iş tamamlanmıştır.

Evet, Samed Vurgun aslında gerçək bir halk şairidir. Halka bağlılık Vurgun şiirinin şah damarıdır. Vurgun şiirinin gücü, halka bağlılık ve estetik bedii birlikle, çağdaşlık ve tarihçiliğin birliği ile izah edilebilir. Bu yüzden o, daima yaşıyor. Sanki şair kendisi de bunu zamanında hissetmiş, sezmiştir.

*Həyat üçün doğulmuşam yaranışından
Şeir, sənət aləminə nur saçacağam.*

Samed Vurgun "dolaşib aləmi Loğman kimi mənə gəzərək" XX. yüzyıl Azərbaycan şiirinin şah eserleri sayılan derin felsefi düşünceleri terennüm eden kamil örnekler de vermiştir. Bu sebeple Samed Vurgun standart klasik kalıplardan bilinçli şekilde uzaklaşmış, halk dili söz ve ifadelerini tercih etmiştir.

Samet Vurgun şiirinin halkla organik biçimde bağlılığı nerelerde göze çarpmaktadır? Bunu her şeyden önce, Vurgun şiirinin kelime hazinesinde aramak gerekir. Onun şiirlerine uzman gözüyle bakıldığında Azərbaycan halk dilinin net elementləri - xüsusi ekspressiv-emosional anlamlı sözler manzarası göz önünde canlanır: *çıraq, kəsər, yaraq, saxlanc, baxçacıq, evciyəz, qızcığaz, sənciyəz, quşcuğaz, incik, yerəbaxan, qədirbilməz, çörəkbasan, duzitirən, ağzı xeyir sözlü, tamaşa boylu, çadır-çadır (gəzmək), gülə-gülə, qarış-qarış (dolanmaq), narın-narın, ətək-ətək, qucaq-qucaq, zolaq-zolaq (yerin bağı), ağız-ağız (konuşuluyor); gülə-gülə, qarış-qarış (dolanmaq), narın-narın, ətək-ətək, qucaq-qucaq, zolaq-zolaq (yerin bağı), gülə-gülə, qarış-qarış (dolanmaq), narın-narın, ətək-ətək, qucaq-qucaq, zolaq-zolaq (yerin bağı), ağız-ağız (konuşuluyor); Ayrıca halk konuşmasında özel ekspressiv anlamlar veren dümsükləmək, ilişdirmək, çalmaq (vurmaq), kirmək, yaşınmaq, yaxmaq (Paqonlardan ocaq yaxdın generallar başında), qurşanmaq (silaha), dəlmək, girmək, dırmaşmaq, kirmişcə vs.*

Kelimeler Samed Vurgun şiirine tazelik veriyor, onun eserlerinin değerini artırıyor. Şu veya bu eserin sanatsal değerinden bahsederken, halk dilinin yüzlerce yıllık incileri olan deyimlere, söz bileşiklerine, atasözleri ve sorunlarına ne kadar yer verildiğine bakılmalıdır. Çünkü her yazar ve şairin deyimleri kullanması ve yenilerini türetmesi halkın edebi dilinin gelişmesinde önemli etkenlerdendir.

Bu anlamda Samed Vurgun'un yaptıkları üst düzeydedir. O, halk arasında yüzyıllarca yaşayan; *gen düşmək, əl açmaq, dastan bağlamaq, yerdən ayağını üzmək, baş alıb getmək, gözü yolda, könlü səsdə, kitab bağlamaq, çırağı sönmək, çırağı yanmaq, gün verməmək, mat qoymaq, murdar olmaq, dilə düşmək, qan-tərə batmaq, ayrıca da, elin haqqı-sayı haram qurdla qiyamətə qalmaq (çox yaşamaq), Nə tufəngin çaxmağıdır, nə süngünün toxmağı, aqlını başına yığmaq, Nə öliyə pay göstərir, nə diriyyə hay verər; O bir dövlət quşudur ki, hər eyvana uçub qonmaz; hər şey öz suyunu ürəkdən içər; Boynunda bu qədər haqqı-sayım var; Hiy vursan, bu gen dünyə düşmənlərə dar kəsilər* vb. deyimlər ve ifadələr Samed Vurgun şiirini güzelleştiren, ona milli renk veren halk diliyle ortaktır. Genel olarak, Samed Vurgun şiirinde geçmişin güzel geleneklerine, baba-eyvat kelamına özel bir sevgi, saygı duyulur. Bu nedenle, atalarımızın bıraktığı sabit cümle yapılarına çoğu zaman müdahale etmiyor, öylece kullanıyor.

Samed Vurgun 60 yıl yaşadı. Ancak zengin ve çok yönlü sanatsal yaratıcılığı ile, sanki yüzyıla denk bir ömrü geride bıraktı. Çok yoğun geçen bir yaşam sebebiyle Samed Vurgun erken yaşlandı. Onun arkadaşları da, düşmanları da şairin zamanından önce yaşlanmasına katkıda bulundular diyebiliriz. Ancak diğerleri tarihin tozlu sayfalarına gömülürken o, halkın içinden gelen biri olarak hem halkın hafızasına hem de edebî ifade tarzıyla da edebiyatımızın hafızasına kazınmıştır.

Samed Vurgun şiiri sanatsal desenini halk diline ait renkli ifadeler oluşturur. Örneğin, Samed Vurgun'da birçok insanın gıpta ettiği olağanüstü bir vatan sevgisi vardır: Hatta canını da Vatan toprağına adanmıştı:

*Vaxtsiz əcəl məndən uzaq dayan dur
Qürbət eldə can vermərəm ölümə
Qılıncını məndən uzaq dolandır
Onu bil ki, qələm aldım əlimə
Qürbət eldə can vermərəm ölümə*

Şiirin içeriğindeki erkek kudretini vermek için şair oldukça güçlü ifadeler kullanmıştır. *Can verməmə ölümə, kalem aldım elime, kılıcını benden uzak dolandır* ifadelerindeki metanət, kudret, gramer ifade açısından şairin kelime ve ifadeleri titizlikle seçebilme yeteneğinden haber verir. Samed Vurgun şiirinin dilinde halka bağlılık ilkesi benimsenmiştir. Halk dilinde yaygın basit cümle tipleri şairin şiir dilini süsleyen dil birimlerindedir. Bu, şekerli, az sözle çok şey söylemek deyimiyle izah edilebilir. Basit cümle şairin elinde sanki ressam fırçasıdır. Ressamın renklerden güzel doğa manzaraları yaratması gibi, şair de kelimeleriyle basit ama görünen, canlı hayat tabloları yaratıyor:

*Lənkəranın gülü rəng-rəng
Yurdumuzun qızları tək
Dəmlə çayı, tək ver görək
Anamın dilbər gəlini,
Yadlara açma əlini.*

Yahut:

*Min Qazaxda köhlən ata
Yalmanına yata-yata
At qan-tərə bata-bata
Göy yaylaqlar belinə qalx
Kəpəz dağdan Göy-gölə bax.*

Şart, sebep-sonuç bildiren karmaşık yapıları cümleler ve birleşik zamanlı fiil kullanımları şairin anlamlı felsefi düşüncelerinin temel ifade aracıdır.

Samed Vurgun'un şiir levhaları o kadar canlıdır ki, okuyucu kendini o manzaranın içinde hisseder. Böyle durumlarda okuyucu sadece seyirci olarak değil, kendini aynı manzaranın kucağında katılımcı olarak hisseder. Tüm bunlar bir yandan şiir sanatıyla, şairin sanatsal hayali ile ilgiliyse, diğer taraftan şairin şiir dilinin halka bağlılığı ile de ilgilidir. Halka bağlılık ve sanatkarlık ise birbirini tamamlayan kavramlardır.

Azerbaycan halkı yaşadıkça Samed Vurgun yaşayacak, onun şiiri kuşaktan kuşağa armağan edilecektir. Bunu öncelikle Vurgun şiirinin halk ruhu, şiirlerindeki ince anlamlı kelime ve ifadeler garanti ediyor.

Allah Samed Vurgun'a rahmet eylesin.

Başına dönüm.

Müəllif: Elvin Elizade

**Sən gedəndən bəri dərd üst-üstədir.
"Gözlər yolda qalıb, qulaq səsdədir."
Deyirsən sevgimiz son nəfəsdədir,
Ölməsin, mən ölüm, başına dönüm.**

**Gedirdin, and-aman elədim- Getmə!
Dedim sənsizliyə məni öyrətmə!
Adama nə qədər deyərlər etmə-
Eləmə sevgilim, başına dönüm!**

**De mənə müqəddəs "sevirəm" sözün.
Qibləm ol, kor qoyum şeytanın gözün.
Tök qara zülfünü örtülsün üzün,
Səni Kəbə bilim, başına dönüm.**

**Ya da yer üzünün olma qibləsi,
Qalxaq göy üzünə, ataq hər kəsi.
Qalxaq, sən Günəş ol, mən Yer kürəsi
Ötdükcə hər ilim başına dönüm.**

**Hicran yanğısıyla hər gecə öldüm.
Ölüb qurtarmadım, öldüm, dirildim.
Bəlkə sevgimizi qurtara bildim,
Hardasan de gəlim, başına dönüm!**

Daş

Əli Cəvadpur

Yerlərdə bu qədər daş olmaz axı,
Göylərdən yağırmiş nə vaxtsa bəlkə
Buludlar çaxnaşıb daş yüklərilə,
Daş şimşək şaxırmış nə vaxtsa bəlkə

Quşlar dimdiyində daş daşıyırmiş
Adamlar ömrünü daş yaşayırmış
Daş daşı sındırıb daş daşı yarmış
Daş evlər yıxırmış nə vaxtsa bəlkə

Bura dağ-daş deyil daşlar dağdır
Bu daşlar torpağın daş yaşmağdır
Daşlar şikəstədir, daşlar ağıdır
Yandırıb yaxırmış nə vaxtsa bəlkə!

Deyirlər dünyanın daş əsri olub
İnsanlar daşların əsiri olub
Deməli çörəklər daşla yoğrulub
Daşlardan çıxırmış nə vaxtsa bəlkə!

Daş kimi yatmaqda o vaxtdan qalıb
Başlara düşməkçün daşlar çoxalıb
Daşlar təkcə daş yox göz yaşı olub-
Üzlərdən axırmış nə vaxtsa bəlkə!

Atoma tapşırırdı daşlar dünyanı
Hələdə şüşədə bu devin canı
İnsan taleyinə qadanı-qanı
Öz əli doğurmuş nə vaxtsa bəlkə!

hələ bilmirəm

eldar muğanlı

**nə dən düşdüm bu sevdaya ,
vürüldüm belə , bilmirəm!
ilk baharın qaranquşu -
gələirmi dilə ? , bilmirəm!**

**bu qəribə istək nədir ,
gah yandırır , gah göynədir ;
baş alıbdı hara gedir ? -
görürəm ; bilə bilmirəm !**

**yaş artır yaşım üstünə ;
qınamıram: bu nə , o nə ?
kölgə dir başım üstünə ,
qaşara gələ bilmirəm.**

**göylərinde qüş olmuşam ,
büsbütün uçuş olmuşam ,
sevdasına tüş olmuşam ;
könüldən silə bilmirəm.**

**iki başlı bir ürəyəm ,
alma naxışlı diləyəm ;
nə olub qurtaracaq bu dəm? -
suruşma! hələ bilmirəm.**

Qəzəl:**Saleh səcadi**

İnanırdıq gecədən dan çıxacaq qarşımıza,
Dağı aşıq yaşıl orman çıxacaq qarşımıza,

İnanırdıq o gözəl gəzməli urmanlar əgər-
qorxulardan qaçaraq, can çıxacaq qarşımıza,

Bir nağıl sehrinə aldanmışıdıq bilmirdik,
acı gerçəklər obaşdan çıxacaq qarşımıza,

zirvələr ardıca çıxədiq uca dağlar başına,
Bilmədik zirvədə vulqan çıxacaq qarşımıza,

Ovçular güllələdi, ormana üz döndərdik,
Nə bilirdik dəli qaflan çıxacaq qarşımıza,

Çıraq əldə gəzirik Təbərizi hərdən deyirik:
“görəsən burda bir “İnsan” çıxacaq qarşımıza?”

Qaldırılmış qara pərçəmlərə göz tikmişdik,
Biz sanırdıq, ap-al üsyan çıxacaq qarşımıza,

sən dedin:
“bax xiyabanlar arası nərdələrə”!
Mən dedim:
“aax!, yenə zindan çıxacaq qarşımıza”

Sən dedin:
“təhlükələr var, tanı dost düşməni!
bunu öyərən hərə hardan çıxacaq qarşımıza-

düşməni o dostdu ki, gəlsə, qabaqdan gələcək,
dost o düşməndi ki, daldan çıxacaq qarşımıza”

Düşdü göydən yerə bir alma, əl atdım götürəm,
Sən dedin: “at yerə şeytan çıxacaq qarşımıza”

Biz tükəndik, gecə batdı səhəri tamsınıırıq,
Zil günəş indi üfüqdən çıxacaq qarşımıza,

Mən dedim:
“zirvə də orman da yalan çıxdı!?”

Dedin:
“dağı aşıq yaşıl orman çıxacaq qarşımıza.”

SÖZ QƏSRİNDƏ QOVĞA**Məmməd aslan***Zəlimxan YAQUBA.*

Borçalı elində yollar aradın:
Fəhminlə qovuşdun sirdaş dünyaya.
Dünyanın özü də müşkülə düşüb,
Sözünün sehriylə fal aç dünyaya!

Sözdən qala tikdin sözün içində!
Baxdın ki,qalmısan özün içində:
Qapı-pəncərəsiz gəzin içində...
Bu söz qalasından yol aç dünyaya!

Söz dərdi,möhnətli,bəs nə bilmişdin?!
Qəlbini söz dolu təşnə bilmişdin!
Söz nə qüdrət imiş,səs nə bilmişdin?!
Sözünlə taparsan əlac dünyaya!

Gülşən qönçələndi əl izində də!
Misralar göyərdi yol-izində də!
Sözün bağrında da; çöl üzündə də
Yeni bir büsatla gül aç dünyaya!

Yenə sözə söykən,Rəbbini dinlə!
Sən elə bağlısan, el də sənirlə!
Meydan aç,Zəlimxan,var qüvvətinlə
Bu zalım dünyaya,qəllaş dünyaya!

Araz səməd

Sənin avazına uymaram daha,
Bəmin də yalandı, zilin də, dünya.
Mərhəmət ummaram, ummaram daha,
Boğulub ölsəm də əlində, dünya.

Hardadı cəhənnəm, hardadı cənnət?
Qoy heç kim qoymasın boynuma minnət.
Bu yanın qaranlıq, o yanın zülmət,
Dirin də bədbəxtidir, ölün də, dünya.

Çəkdiyim əzablar müvəqqətimi?
Ayrılıq insanın son qismətini?
Odunda yaxdığım məhəbbətimi
İndi axtarıram külündə, dünya.

Elə hey yarayar, düzələr dedim,
Mən xəyal becərdim, mən ümid yedim.
Vaxtında yola sal, yola sal, gedim,
Yük olub qalmayım belində, dünya.

HAK HUKUK ADALET

Mustafa KURBANOĞLU

Gerçek benliğini yitirir insan
Hak hukuk adalet olmayan yerde
Göz doğruyu görmez işlemez vicdan
Hak hukuk adalet olmayan yerde

Beyin iflas eder izan yorulur
Ülkeler karışır düzen bozulur
Dengeyi kuramaz mizan bozulur
Hak hukuk adalet olmayan yerde

Kim haklı kim haksız asla bilinmez
Olayların failleri bulunmaz
Yaşanılsa bile adam olunmaz
Hak hukuk adalet olmayan yerde

Kavga olur Kurbanoglu es geçer
Haklı bile öz hakkını pas geçer
Kadı da haksıza iltimas geçer
Hak hukuk adalet olmayan yerde

Duyğum**Səyyad ziyadpur- iran**

Həm sevincə həmdə qəmə tanışdır
Nə var hamısına şərəkdi duyğum
Qəmlənəndə sanki yaralı quşdur
Görürsən yuvadan perikdi duyğum

Gahda baxıram ki məğrur durnadı
Adi quş olmağa yaxın durmadı !
Qoy batmasın deyə kərəmin adı
Göydən lələk salıb pər tökdü duyğum

Bəzəndə mən quşam, o mənə «səyyad»
Sözdən dən umuram xəyaldan qanad
Gözümdə tələyə çevrilir həyat
Görürəm dünyama şər əkdi duyğum

Mən ona bir şeir yaza bilmədim.

Elməddin Laçınlı...

**Ağlımı başımdan aldı gözləri
Yuxuydu ya gerçək, yoza bilmədim.
Düzüb mirvari tək sapa sözləri,
Mən ona bir şeir yaza bilmədim.**

**Güldü, gözlərimə şəfəq qarışdı
Ürəyim od tutdu, yandı-ahşdı.
O mənə bir kitab dastan danışdı,
Mən ona bir şeir yaza bilmədim.**

**Dənizə göz vurdu, aya söz atdı
İstədi günahın yuya, söz atdı
Mənə şair dedi, guya söz atdı
Mən ona bir şeir yaza bilmədim.**

**Çəmənlar ətrini telindən aldı
Arılar şirəni dilindən aldı.
O məni həsrətin əlindən aldı,
Mən ona bir şeir yaza bilmədim.**

**Razıyam əzrayıl qapımı döysün,
Yapışsın yaxamdan, qəddimi əysin!
Yazdığım şeirlər təpəmə dəysin
Mən ona bir şeir yaza bilmədim...**

Dönemem Asla Sana**Emine Emi Öztürk**

**Yalvarıp yakarsan da dönüşümüz yok artık
Kapandı o kapılar ,dönemem asla sana
Bıçak değdi kemiğe her sözün bir ok artık
Yıkıldı tüm yapılar, dönemem asla sana**

**Madem ki bu elemi yazıp durdun yıllardır
Acıları, dertleri reva gördün yıllardır
Sen beni can evimden boşa vurdun yıllardır
Kapandı o kapılar ,dönemem asla sana**

**Dizlerime kapansan yalvarıp yakarsan da
Hangi taşı kaldırsam altından çıkarsan da
Gül olmuşsun kendine, biçare kokarsan da
Kapandı o kapılar, dönemem asla sana**

**Haydi çek git işine, bana yaren değilsin
Halim nicedir diye, candan soran değilsin
Kendince esip gürle asla boran değilsin
Kapandı o kapılar ,dönemem asla sana**

**Boşuna umutlanma defterimden silindin
Ne dostsun ne de düşman, yılanmışsın bilindin
Hep seninim diyordun, fark ettim ki elindin
Kapandı o kapılar, dönemem asla sana**

**Yorma beni ne olur, bu kadar acı yeter
Derdim dağlardan aşmış, bir de sen olma beter
Her ne yöne bakınsam orda ihanet tüter
Kapandı o kapılar ,dönemem asla sana**